

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקמט

שב"ק פ' נשא תשפ"ג

דברי אלוקים חיים
מרן רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
כ"ק מרן רבינו שליט"א

וידבר ה' אל משה לאמור, נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם.

וידקדקו המפרשים במה שכתב הפסוק "גם הם" למה לא מנה את בני גרשון בתחילה ולמה מנה את בני קהת מקודם וכמ"ש לעיל בפרשת במדבר (ב, ב) והלא בני גרשון היה לו למנות בתחילה, כי גרשון הוא הבכור לאהרן הכהן, ורש"י שכתב לפרש מה שאמר "גם הם" כלומר שה' ציוהו למשה למנות את בני גרשון גם הם וכמו שציוהו למנות את בני קהת וכו', והא גופא קשיא למה מנה את קהת בתחילה, והנה במדרש כתב שבשביל זה מנה את קהת בתחילה, לומר שלפי שנמסר משא הארון אל קהת על כן מנאו תחילה לכבוד הארון, אבל הקשה על זה הכלי יקר, והיא גופא קשיא למה לא מסר משא הארון אל גרשון שהוא הבכור לכבודו ביתר שאת ועז מכיון שזה ממשפטי התורה לכבד את משפט הבכורה.

ולכן כתב הכלי יקר שרצה הקב"ה להראות שכבוד חכמים ינחלו, כדי ללמד את העם שיכבדו את לומדי התורה ולקרא לקדוש השם מכובד לקדשו בכל דבר שבקדושה, ולכן מנה את קהת תחילה להודיע שזה הכבוד שקיבל קהת הוא רק משום שהוא נושא את הארון שהוא משא דבר ה' אשר איתו, ואילו היה נותן זה לגרשון שהוא הבכור שישא את הארון, הייתי אומר שזה הוא בשביל הוא הבכור ולכן מונאו מתחילה ולא הייתי תולה החשיבות משום שהוא היה נושא את הארון, ולכן מסר ה' אל קהת שהוא ישא את הארון שאין הוא הבכור, ולכן במונאו אותו תחילה ידעו הכל שהוא רק בשביל שהוא נושא את ארון התורה, וידעו הכל ליתן כבוד לתורה ולומדיה.

וגם כתב שלכך לא ניתן הארון אל הבכור שהוא גרשון אלא ניתן לקהת, להורות שכתר התורה הוא הפקר לכל, ולא יאמר הבכור שהוא ראוי לכתר התורה יותר מאחרים, אלא שהכל שוין בה, ולכך נאמר במשלי (ג, טו) שהתורה היא יקרה מפנינים דהיינו הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, כי הכתר הכהונה שאין זוכה בה, כי אם מי שהוא מזרע אהרן אבל כתר התורה היא הפקר לכל והכל יכולים לזכות אליו וגם הוא יקרה מכתר המלוכה שנקרא פנינים, שזה אין זוכה בה כי אם מזרע דוד אבל לכתר תורה הכל זוכין ועוד דלכן לא ניתן משא הארון אל גרשון שהוא הבכור שלא תזוח דעתו עליו ביותר, שהוא גם בכור וגם הוא נושא ארון ה' וגם הוסיף לכתוב שהטעם שניתן ארון ה' בידי קהת שמהם יצאו משה ואהרן מקבלי התורה (עכ"ל בתוס' ביאור).

נשא את ראש בני גרשון

חסידים היו אומרים, נשא את בני גרשון תרומם ותגביה את הבנים המגורשים ואת בני מררי, את הבנים המרירים. אנו מוצאים הבדל בולט בהתייחסות המקרא אל משפחת מררי לעומת שאר משפחות הלויים. התורה נוקטת בביטוי של חשיבות וכבוד: "נשא את ראש בני גרשון" וכן בנוגע לקהת, מה שאין כן בהגיע תורם של בני משפחת מררי נאמר: "תפקוד אותם" ללא כל התייחסות מיוחדת.

מובא במדרש כי ל'קהת' חלקו כבוד על חשיבות תפקידו בנשיאת ארון העדות, וגרשון כובד בגלל היותו בכור, מה שאין כן בני מררי, שאביהם היה אדם פשוט ועבודתם לא הייתה אלא בנשיאת הקרשים וכיוצא בזה בלבד.

ואפ"ל שלא כתוב "נשא ראש" אצל בני מררי, לומר לנו שהקב"ה והתורה הק' לא סובלים אנשים שהם מרירים פארביטרטעט, וכן אפ"ל "נשא" הוא לשון נשיאה, ע"כ לא כותבו בבני מררי, שקשה לשאת ולרומם אנשים שהם מרירים.

(סעודת ר"ח סיון תש"פ)

נשא את ראש בני גרשון

אנו מוצאים הבדל בולט בהתייחסות המקרא אל משפחת מררי לעומת שאר משפחות הלויים. התורה נוקטת בביטוי של חשיבות וכבוד: "נשא את ראש בני גרשון" וכן בנוגע לקהת, מה שאין כן בהגיע תורם של בני משפחת מררי נאמר: "תפקוד אותם" ללא כל התייחסות מיוחדת.

דברים ברוח זו מובאים גם במדרש הטוען כי ל'קהת' חלקו כבוד על חשיבות תפקידו בנשיאת ארון העדות, וגרשון כובד בגלל היותו בכור, מה שאין כן בני מררי, שאביהם היה אדם פשוט ועבודתם לא הייתה אלא בנשיאת הקרשים וכיוצא בזה בלבד.

ואפ"ל כי אין בכונת המקרא להוריד ממעלתם של בני מררי, כי אם להפך, בפסוק רמזה מעלתם המיוחדת.

שבני קהת וגרשון סימלו את ניצול הכישרונות לעבודת המשכן ואילו במררי ניכרה קבלת העול וההתבטלות לקב"ה כפי שנרמז בשם "מררי" – מלשון מרירות והתבטלות.

זוהי הסיבה שדוקא בנוגע לבני גרשון וקהת השתמשה התורה בביטוי של נשיאת ראש כי הם היו זקוקים להגבהה ורוממות בעבודתם, אולם בנוגע לבני מררי, שעיקר עניינם היה הביטול והפשטות, לא מחכת נשיאת הראש והדבר מבליט עוד יותר את מעלתם הגדולה.

(סעודת ראש חודש סיון תשפ"א)

שבת הסמוכה לשבועות

לא לחנם, פרשת נשא שהיא הפרשה הארוכה ביותר בתורה צמודה היא לחג השבועות, שכן אם רוצים לאצור את ההשפעות הברוכות שנושא עמו החג, צריכים ליצור כלי לכך, והכלי הוא התורה, והכלי הטוב ביותר לכך הוא ביום השבת. החיבור של התורה והשבת, שהוא חיבור חזק ואמיץ, מביא לכך שבכח שבת זו נוכל לזכות לאצור בנו, את השפעות של החג מתן תורתנו.

(שבת נשא תש"פ)

שבת נא-ך שבועות

והנה הקריאה של פרשת נשא קורין אותה כמעט בכל השנים בשבת שלאחר שבועות ויש בה קע"ו פסוקים זה הפרשה הכי ארוכה בתורה, וכתבו הספרים הקדושים שבא לרמז שיש בכל שנה אחרי חג השבועות שהוא זמן מתן תורתנו הק' להוסיף עוד ועוד בלימוד התורה הק' שקיבלנו אותה בחג השבועות ולהוסיף לחדש בה והפוך בה דכולה בה.

ויש גם לציין דבר פלא שכמו שהפרשה הזה הוא הארוכה שבכל הפרשיות שבתורה ויש בה קע"ו פסוקים, כמו כן הפרק הגדול ביותר בספר תהילים הוא פרק קי"ט, שהוא מתחלת מאשרי תמימי דרך וגו' ויש בה גם כן קע"ו פסוקים, וכן המסכת הגדולה ביותר בהש"ס הוא מס' בבא בתרא שיש בה קע"ו דפים שהוא המסכת הארוכה ביותר שבש"ס.

אולם כתבו בשם הגר"א מוילנא זי"ע שאין מדויק כל כך, כי האמת הוא שמסכת ברכות הוא הגמרא הארוכה שבש"ס, מכיון שאין במסכת ברכות הרבה תוס', ולכן הגמרא בעצמה הוא הארוכה מכל מסכתות הש"ס, אבל בדפים בבא בתרא הוא הארוכה משום שיש בה הרבה דברי התוס' לפרש את הגמרא ולכן הוא הארוכה בדפים, (אבל בגוף הגמרא אין הוא הארוכה ביותר ודו"ק).

רמז לגלות האחרון

ובדרך רמז נראה לומר שהפרשה שלנו מרמז על הגלות האחרון שאנו נמצאים בה שאנו בבחינת "בני גרשון" מלשון גירושין שאנו מגורשים מארצינו הק' ומבית חיינו, שהוא בית המקדש ואין לנו לא כהנים בעבודתם ולא לויים בדוכנם ולא ישראל במעמדם ונתקיים מה שאמר דוד המלך ע"ה בספר שמואל (א, כו, יט) כי גרשנו היום מלהסתפר בנחלת ה' וגו', ואיך אפשר לרומם קרן ישראל זה הכל אך ורק בזכות האבות הק' וכמו שכתוב בתוכחה זכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור (ויקרא, כו, מ"ר) וחז"ל אמרו אף שתמה זכות אבות, אבל ברית אבות לא תמה, והנה ידוע מה שהביא האור החיים הק' כמה פעמים שמשה רבינו בעצמו הוא יהיה לנו הגואל האחרון והוא המלך המשיח שאנו מקוים אליו שיבוא בכל יום לגאלינו, והמקור לזה הוא הזוה"ק כנודע.

ולכן אפשר לומר שמרמז כאן הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר, כלומר שה' אומר למשה הגואל האחרון, נשא את ראש בני גרשון גם הם, פירוש שתשא ראשם לגאול אותם מהגלות המר, ובאיזה זכות עשה זאת משה רבינו, אמר לו ה' שהוא משום לבית אבותם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב אבות ישראל הק' וגם "למשפחותם" שהם משפחות השומרים בקדושת האבות שלא יתערבו בין הגוים והם משפחות ישראל בקדושה וטהרה, וה' מצוה למשה שהוא כבר יגאל אותם בזכות האבות הק' שיזכור ה' הברית שכרת עימהם, וגם לפי זה יובן מה שקורין פרשת נשא, אחרי שבועות שהוא זמן מתן תורה, ובזכות התורה ניגאל זה גם כן מביא האור החיים הק', שמשה רבינו אינו רוצה לגאול עם בטלני התורה משום הגלות האחרון, הוא כנגד

משה רבינו שהוא שליח ה' למסור לנו התורה ונקראת תורת משה, וכמ"ש בפסוק זכרו תורת משה עבדי וגו'.

ניגאל בזכות האחדות

ולכן אחרי שבועות קורין בדר"כ הפרשה של נשא שהוא הכי ארוכה בתורה, שבזכות שאנו בני א-ל חי, מאריכין בתורה לקרות הפרשה הארוכה ביותר, וגם שקורין כי הי"ב נשיאים באותן פסוקים, ואין אנו עצלים לקרוא את כולם, וגם שזה מראה על אחדות שכל י"ב שבטי י-ה, שהם עדות לישראל, ואנו כולנו באחדות ובזכות האחדות, אנו יכולים להגאל, ולכן כעת הזמן גרמא להתעורר כולנו, להרבות בתורה ולקבל עלינו את עול התורה וגם להתחזק ללמוד בקדושה וטהרה, ולבוא לידי לימוד תורה לשמה, וגם להתחזק באחדות, ואז ה' יגאל אותנו בקרוב ממש.

אחדות גם בגשמיות וגם ברוחניות

וענין האחדות עלינו לדעת שאחדות הוא שייך גם בגשמיות וגם ברוחניות, דהיינו בגשמיות לעזור איש לרעהו בגוף ובממון, וגם להתפלל בעד חברינו, ולראות כל הזמן את מעלתם של חברינו ולא את חסרונם, וכמ"ש הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בתפילה שחיבר לאומרה לפני התפילה.

וגם ברוחניות יש לעזור לכלל ישראל ובפרט לחברים מקשיבים שהם בחבורה אחת, אם רואים שאחד מזלזל באיזה מצוה או שנראה כאילו מישהו עובר על איזה עבירה, לדונו לכף זכות, ולהוכיחו בתוכחה של אהבה ולומר לו שלא נאה שתעשה כך, מכיון שאתה בא ממשפחה נכבדה ויקרה, אף שאין זה כל כך אמת, מ"מ כולנו אנו מזרע אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב, ובכך יקבל את התוכחה, ויהיה לנו גם זכות של מזכה הרבים ששכרו רב מאוד, וכמו שאמרו חז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ולפי זה נוכל גם כן לומר הפשט בפסוקים של פרשתנו, "ויאמר ה' למשה נשא את ראש בני גרשון", שמרמז לנו לאלו שהם נכשלו באיזה חטא אם בשוגג או במזיד, מכל מקום אומר ה' למשה, שיש לומר שכל ישראל הם נקראו בשם משה וכ"ש לומדי תורה הם ניצוצין של משה, וכמ"ש בגמרא משה שפיר קאמרת שהם ישאו את ראש בני גרשון גם הם, ואיך ישאו את האשם, על ידי שהם לבית אבותם ולמשפחותם, שיעורר אותם שהם באים ממשפחה טובה וכולנו אנו זרע אבותינו הק' ולא נאה ולא יאה לנהוג כך, אלא שהם יתעוררו לנשיאת ראש, שאם אדם עושה תשובה אז ראשם הם זקוף, משא"כ החטא גורם לכפיפת ראש ח"ו.

וע"י זה שנתחזק כולנו יחד יתן ה' לכולנו יחד קיץ בריא ורעננה, שמזכה לעשות רצון השם יתברך בכל העניינים ונזכה לשפע ברכה והצלחה בכל העניינים בגשמיות וברוחניות ונתברך בבני וחיי ומזוני ורויחי, ולראות בנים ובנים עוסקים בתורה ובמצוות, וה' ימלא את כל משאלות לבינו לטובה ולברכה, ובעיקר שמזכה כבר לקיום בתפילה, שאנו מתפללים לה' בכל יום, "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו", בביאת גואל צדק מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן ואמן

נשא תשע"ב

כְּפִינֵי חַיִּים

וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל (ה, ט).

"וכל תרומה" תרומה רומז לתורה ותפילה, כי תרומה אתון תורה מ', היינו התורה שניתנה למ' יום (בעל הטורים פרשת תרומה) וכן תרומה גמ' קו"ל תפל"ה (אמרי נועם) "לכל קדשי בני ישראל" רומז לימים המקודשים שבת ויו"ט, אשר לכל הפחות בשבת ויו"ט כאשר הוא פנוי מטרדותיו יתן דעתו ומחשבתו בתור"ה ותפיל"ה.

(ישועות משה)

ואיש את קדשיו לו יהיו (ה, י).

פירוש מה שהוא עושה עסקי הקודש עסק התורה ומצות, זו 'לו יהיו' שידע שזה הוא שלו ממש ויעסוק בהם כאדם העושה בשלו, אבל עסקי חול אשר לא בקודש המה לשל אחרים יהיה נחשב בעיניו, שלא לעסוק בהם כי אם על צד ההכרח כאמור. וע"ז רמזו חז"ל (ר"ה יז): לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו למי שעושה עצמו כשיריים, פירוש שעושה מה ששייך לעצמותו לגופו כשיריים ורק לטפל נחשב בעיניו ולא לעיקר.

(סידורו של שבת)

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו' (ו, כג)

"כה" היינו כמו שהם, פירוש איך שיהיו 'תברכו' את בני ישראל הם ראויים לברכה, כי על כל פנים הם טובים יותר משאר האומות".

(הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זי"ע)

יברכך ד' וישמרך (ו, כד).

כתיב "רצון יראיו יעשה, ואת שועתם ישמע ויושיעם" (תהלים) כאשר בהצדיקים היראים מבקשים מהקב"ה טובות לעמו וידע תעלומות ידע שח"ו יכול לצמוח מטובה זו רעה אעפ"כ "רצון יראיו יעשה", וממלא את בקשתם ומשפיע טובות לעדתו, ואם ח"ו באה הרעה עי"ז, ואז בעת הרעה צועקים ומשוועים הצדיקים אל אביהם שבשמים להסיר מהם את הצרה, אזי שוב "ואת שועתם ישמע ויושיעם" מן הצרה לאלתר. "יברכך ד'" וישפיעך ברכות עד בלי די, ואם ח"ו יצאו מהם רעות אזי "וישמרך" מהם ומהמונם.

(רבינו הבעש"ט הק' זי"ע)

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. (ו, כו)

אמרו חז"ל (ר"ה יז): "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו" [ופירש"י: המעביר על מדותיו – שאינו מדקדק למדוד מדה למצעים אותו, ומניח מדותיו והולך לו וכו']. מעבירין לו על כל פשעיו – אין מדת הדין מדקדקת אחריה, אלא מנחתן והולכת" [חזהו: "ישא ה' פניו אליך" – במה ש"וישם לך שלום", דהיינו שאתה תמחול לאחרים, ועל ידי כך השי"ת ישא פשעך וימחול לך.

(אך פרי תבואה)

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום.

ואיתא במדרש (במדב"ר פי"א ז') שלום זו תורה, ורמז בזה מאמר חז"ל (עוקצין פי"ג מי"ב) לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, דהיינו התורה, וכמובא בתנא דבי אליהו שבאם רואה אדם שצרות רודפין אחריו ירוץ לחדרי תורה וניצל מהם. חזהו וישם לך 'שלום' ע"י חדרי התורה, ועל זה אמרו שלום זו תורה.

(חוקי חיים)

עוֹבְדוֹת חַיִּים

כה תברכו את בני"אמור להם (ג' - כ"ג)

מסופר: כשמלאו לו לרבה הגדול של קובנה הרה"ק רבי יצחק אלחנן ספקטור זיע"א שבעים וחמש שנים. שלחו לו כל גדולי ישראל מכתבי ברכה. גם הרה"ק רבי שלמה הכהן הגדול מוילנה זיע"א ישב ושרטט וכתב לו מכתב ברכה בקצרה האומר לאמר: ברכת כהן לכהן. כאשר הקריאו זאת הברכה בין הברכות במעמדי חכמי ישראל לפני רבי יצחק אלחנן, התחילו הכל תמהים ואמרו, אפשר גדול בישראל כרבי שלמה הכהן טועה הוא לחשוב את רבנו לכהן, והוא ישראל ולא כהן? נענה ר' יצחק אלחנן ואמר להם, תמה אני על תמיהתכם, אף אתם באו חשבון ותמצאו, כי הגימטריא של כהן עולה שבעים וחמש, והיינו ברכת כהן לכהן.

ולבית אבותם (ד, מז)

אחד מנכבדי ווילנה, ביקר פעם אצל רבי יוסף דב מבריסק. כשעמדו להיפרד, אמר לו הרב: "כאשר תבוא לווילנה, דרוש נא בשלומם של אותם יהודים שאין להם בתים". תמה הלה על הדברים והרב הסביר: נאמר בתהילים (קלה, יט-כ): "בית ישראל ברכו את ה' בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה'". ומפני מה לא נאמר גם "בית יראי ה'?" אלא משום שאין ליראי ה' בתים ואין הם טרודים בדאגות נכסיהם...

והתוודו את חטאתם אשר עשו (ה' - ז)

מסופר: איש פשוט אחד שגר בירושלים והיה סובל לפני פטירתו יסורים רבים ולא יכול היה למות, כשבאו אליו אנשים לבקר, לא ביקש מהם דבר, כי אם שיתפללו את ה' שיקח את נשמתו ולא יסבול יסורים נוראים כאלה, והיה גוסס ומתעורר לתחיה, ושוב גוסס, וחוזר חלילה. בין המבקרים אותו, היה אדם אחד שביקש ממנו שיספר לו את כל פרק חייו, ומה שעבר עליו מימי נעוריו ועד עתה, התחיל לספר ובתוך הדברים, סיפר שהיה בליזענסק, כשהזכיר האיש את העיר ליזענסק, עלתה מחשבה בלב האיש המבקר ושאל אותו, אם היה על קברו של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, החולה השיב, וכי אפשר להיות בליזענסק ולא להשתטח על קברו של אותו צדיק? אם כן אמר האיש, מובן הדבר, מקובל שכל מי שיפקוד את קברו מובטח לו שלא ימות בלא תשובה, והעצה היא, תאמר וידוי ותעשה תשובה, עשה החולה כן, ומיד נלב"ע.

ומחה אל מי המרים (ה, כג)

אמר הקב"ה ימחה שמי על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו (מד"ר פרק יא)

אל רבה של מינסק – הגאון רבי גרשון תנחום זצ"ל הגיעה אשה מרת נפש וזעקה: "רבי! איני מסוגלת יותר לסבול, יש בביתנו הרבה בעיות בשלום בית, וכשל כח הסבל... לא אצא מכאן עד אשר יבטיח לי הרב כי יסדר לי גט. רצוני להתגרש מבעלי!" השיב לה רבה של מינסק: "מוכן אני להסדיר לך את הגט, אך זאת בתנאי שתמלאי את כל אשר אורה לך לעשות!"

לאחר שהסכימה, אמר לה: "במשך חודש ימים יהיה עליך ללכת בכל ערב שבת, לבתים השוכנים ברבע העוני שבעירנו, ולחלק לעניים המתגוררים שם, חלות ובשר לכבוד שבת. לאחר חודש, אם תרצי, אסדר לך את הגט".

הסכימה האשה. ואולם אחר שחלף יותר מחודש ולא הופיעה שנית בבית הרב, שלח לקרוא לה.

"מדוע לא באת מקץ חודש?" שאל אותה הרב.

השיבה האשה: "עשיתי כל ערב שבת כפי שציוה עלי הרב. חילקתי לעניים מזון לכבוד שבת. ואולם כשעברתי בבתי העניים וראיתי מה הן צרות אמיתיות, נוכחתי לדעת שיש אנשים אשר להם צרות גדולות משלי, והחלטתי כי מוטב שלא אתגרש..."

(גדולי הדורות)

הליכות חיים

יש לו זמן ללמוד גמרא או הלכה מה עדיף

כראוי, לפחות ידע ממנו את שרשי ההלכות. ואל יחשוב האדם לעצמו שידעת הרי"ף עם רש"י בלבד היא ידיעה קלושה וימנע עצמו מזה, שהרי הכתוב צווח ואומר (משלי ב, ד) אם תבקשנה ככסף וגו' אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא, וכי אם יש לאדם רק מעט כסף ויכול להחזיק בו רק חנות קטנה, לא יעשה מאומה מפני שלא יוכל להתעשר מחנות זו.

וכך הוא לגבי לימוד התורה, וכי מפני שאין לו די זמן, או מפני שכשרונותיו מדי חלשים לדעת את ההלכה על כל חלקיה ימנע את עצמו מלדעת אותה כלל, הלא כמה מאות שנים למדו כלל ישראל את הרי"ף רק עם פירוש רש"י, ובעיני ראיתי רי"ף קטנים שנדפסו לפני כארבע מאות שנה רק עם פירוש רש"י.

ועצה זו של לימוד הרי"ף עם פירוש רש"י מצאתי בספר מעשה רב בשם הגר"א, וכתב שם שיש ללמוד כל יום רי"ף עם פירוש רש"י ולחזור היטב, כי מזה ידע את עיקרי ההלכות של כל מסכת, ויותר מזה, שבלימוד הרי"ף כולו נכללים עיקרי ההלכות של כל ארבעה חלקי השו"ע. ועל אלה המסכתות שאין עליהם רי"ף לקטנו מדברי הרמב"ם מה שהעתיק מהסוגיות לדינא, וקראנו ליקוט זו בשם ליקוטי הלכות.

ואין כונתנו שיפטור האדם את עצמו ע"י זה מלימוד ההלכות הנחוצות לו למעשה, אלא כונתנו שבזה יקיים מצות ידיעת התורה שהיא מצוה בפני עצמה, כמו שאנו אומרים בכל יום לפני שמונה עשרה, אשרי איש שישמע למצותיך, זהו לימוד הלכות הנוגעות למעשה, ותורתך ודברך ישים על לבו, זהו לימוד התורה כולה, עכ"ל רבינו החפץ חיים ז"ע.

אבל ודאי שענין גדול ונשגב הוא שיעורי הדף היומי הקיימים בכל קצוי תבל, וכמו שכתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סימן קי) וז"ל: והנה בדבר עצם למוד הדף יומי שהנהיג הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ונתקבל בעולם הוא ענין גדול, דהא לבד עצם מצות לימוד תורה שמקיים בכל מה שילמוד אף רק מסכתא אחת כל ימיו, הרי יש מצוה שילמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה. כי לבד משמעות הקראי איתא (קידושין ל) שלימדו אבי אביו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות ומפורש שם שחייב, ומה שמסיק ולא כזבולון בן דן שלימדו הכל, הוא רק לענין החיוב שעל האב ללמד לבנו יותר מהחיוב שעל אחרים הוא מקרא, כמפורש בשו"ת שכתב מכאן ואילך ילמוד הוא לעצמו. ובודאי לעצמו שכתב רש"י הוא ע"י רב ומורה, דלא אפשר ללמוד בעצמו בלא למוד מרב ומורה, וכל שכן קודם שנכתב הש"ס שהיה צריך לקבלה איש מפי איש, אבל הכוונה שמשנה תלמוד הלכות ואגדות שוה האב לאחרים שכולן מחוייבין ללמד בחנם. – ולאחר אריכות מסיים: וקיום מצות לימוד כל התורה יש בלימוד הדף היומי, שהרי ילמדו במשך ז' שנים כל הש"ס, ולכן הוא ענין גדול מאד.

שאלה: אדם שיש לו זמן ללמוד רק כמה שעות ביום, מה עדיף שילמד גמרא או הלכה.

תשובת הגאון רבי יקותיאל ליברמן שליט"א בספרי גם אני אודך: כבר הורו הפוסקים דלימוד ההלכה למעשה עדיף בכה"ג, וכלשון המשנ"ב (סימן קנה סק"ג): חייב אדם ללמוד בכל יום תורה שבכתב שהוא תנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים, ובעלי בתים שאינם לומדים רק ג' או ד' שעות ביום, לא ילמדו בגמרא לחוד דבזה אינו יוצא, אלא צריך שילמוד דוקא גם ספרי פוסקים, כל אחד כפי השגתו [שו"ע יו"ד וש"ך שם]. – ושם (סק"ט) כתב: וכשלומד רק מעט, נכון שעיקר לימודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה וכו"ל, ואמרו חז"ל על הפסוק אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה, יותר מכל בתי כנסיות וכו', וגם אמרו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואם אינו מבין בהלכות ילמוד כל מה שידוע, וכעת בזמנינו יש כמה ספרים ממאמרי חז"ל מועתקים על לשון אשכנז ויכול כל אדם לקרות וללמוד בהם, עכ"ל. וראה באריכות נפלאה בשו"ע הרב (הל' ת"ת פ"ג ה"ד).

וכתב בשו"ת חות יאיר (סימן קכד), ראיתי רבים מבחורים שוגים שלומדים טור חו"מ וסמ"ע, בחרו בדבר שיש בו פלפול ועומק כענין הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות, והוא אמת, רק שדבר בעתו מה טוב, ואין ראוי למאס מי השלוח ההולכים לאט שיש בהם יפוי כח וזכות, איבעית אימא משום דתדיר שהוא חובת היום שראוי לדעת כל איש ישראל והוא חלק או"ח, ואחריו חלק יו"ד שג"כ מה טוב ומה נעים שידע להבין ולהורות בביתו דברים קלים שהם כביעותא בכותחא או אם יתרמי במקום שאין איש. ואיבעית אימא משום דמקודש שבשני חלקים אלו נכללים תילי תילי מצות חובות הגוף הנה ודקדוקי כפלי כפלים ממה שימצא בחו"מ, עיי"ש.

וכבר כתב הפרישה (יו"ד סימן רמו) והביאו הש"ך (שם סק"ה), דאותן בעלי בתים שאינם לומדים אלא גמרא עם פירוש תוס' אינם יוצאין בזה, וצריכין ללמוד הפוסקים, דרק זה הוי בכלל שונה הלכות. – ואמנם בערוך השלחן (יו"ד שם) העיר על זה, דאם כה נאמר להם לא ילמדו כלל, כי רצונם רק ללמוד דף גמרא בכל יום, והלא יעמדו בזה, וכל דברי תורה משיבת נפש ומביאה ליראת ד' טהורה.

ומן הראוי להעתיק מה שכתב החפץ חיים בליקוטי אמרים, והביאו דודי הגה"צ רבי פנחס יהודה ליברמן זצ"ל בספרו טוב הפנינים (פ' ואתחנן) עה"פ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וגו' (דברים ו, ו), ואלו דבריו: ידוע לכל גודל מעלת לימוד התורה שחזר הפסוק עליו כמה פעמים, ורצונו יתברך שתהיה תורתו שגורה בפינו, כמו שנאמר (שמות יג, ט) והיה לך לאות על ירך וגו' למען תהיה תורת ה' בפיך. ושתהיה חקוקה על לבנו, כמו שנאמר והיו הדברים האלה וגו' על לבבך, ודבר זה חביב אצלו יתברך מאד, והוא משבח את עמו ישראל בזה, כמו שנאמר (ישעיה נא, ז) עם תורתו בלבם, וגם בדברי חז"ל אנו מוצאים (פסחים נ). שלמעלה אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

והנה שיהיה אדם בקי בכל הש"ס הוא כמעט מהנמנע, אם לא ליחידים גאוני הזמן, אך הלא ה' כתב דבר זה בתורתו לכלל ישראל והיו הדברים האלה וגו' על לבבך.

לכן לענ"ד עצה לזה היא, שכל אדם ישתדל להיות בקי לכל הפחות בעיקרי ההלכות, דהיינו שיראה ללמוד את הרי"ף כולו מהש"ס רק עם פירוש רש"י, ואעפ"י שמלימוד זה לא תהיה לו ידיעה יסודית

מאות כבר נושעו! ומה איתך?
רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152
ובאימייל: 8659931@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק ב' אהבת ישראל ז"ע
בהרה"ק ברוך ז"ע
נלב"ע ב' סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

אדונינו מורינו ורבינו
הגה"צ אברהם חיים זצ"ל
בן רבינו הק' אהרן זצ"ל
בעל חוקי חיים
נלב"ע ה' אלול
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הרבנית פעריל מוזס הי"ד
בת הרה"צ בנימין זאב זצ"ל
נעקדה"ש ו' סיון שבועות תש"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלבע יב כסלו תשפא
ת. נ. צ. ב. ה.